

Υπόμνημα παραίτησης από την θέση του Επιστημονικού Διευθυντή του ΙΙΒΕΑΑ

Κατά την υποβολή της αίτησής μου για τη θέση του Επιστημονικού Διευθυντή (ΕΔ) του ΙΙΒΕΑΑ τον Φεβρουάριο του 2020, η εικόνα του ιδρύματος ήταν σημαντικά διαφορετική σε σχέση με την σημερινή κατάσταση. Δεν είχε πραγματοποιηθεί ακόμη η αξιολόγηση του ιδρύματος η οποία το κατέταξε στις χαμηλότερες θέσεις μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων της χώρας στις επιστήμες ζωής. Η αξιολόγηση ανέδειξε τα σημαντικά λειτουργικά και διοικητικά προβλήματα του ιδρύματος, τα οποία δεν γνώριζα και τα οποία επιβεβαιώθηκαν στην συνέχεια από συζητήσεις μου με τους ενεργούς ερευνητές του ΙΙΒΕΑΑ, καθώς και με ερευνητές που παραιτήθηκαν λόγω της δυσλειτουργίας του ιδρύματος. Όλα τα παραπάνω, καθώς και η επισταμένη και εις βάθος προσωπική έρευνά μου για το ίδρυμα, με οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι είναι επιτακτική η ανάγκη να ανταποκριθούμε στη σύσταση της επιτροπής αξιολόγησης για ριζικές επιστημονικές, οργανωτικές και διοικητικές αλλαγές. Με βάση τα παραπάνω, έκρινα ότι είναι απαραίτητο ο ΕΔ του ιδρύματος να αποκτήσει αρμοδιότητες ανάλογες με αυτές ενός Διευθύνοντος Συμβούλου (CEO), ο οποίος θα έχει την ευελιξία γρήγορων αποφάσεων και θα ελέγχεται από το ΔΣ στο επίπεδο της συνολικής στρατηγικής του ιδρύματος και του προϋπολογισμού. Άλλωστε, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, είναι δυνατόν αυτές οι αρμοδιότητες να μεταβιβαστούν στον ΕΔ με απλή απόφαση του ΔΣ.

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους, αφιέρωσα σημαντικό χρόνο στα ακόλουθα:

- (α) στην κατάρτιση εμπειρισταωμένων σχεδίων για την αναβάθμιση του ιδρύματος.
- (β) σε εκτενείς συζητήσεις με επιστήμονες του ΙΙΒΕΑΑ και άλλων μεγάλων ακαδημαϊκών και ερευνητικών κέντρων του εξωτερικού. Όλοι υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό και διάθεση υποστήριξης το σχέδιό μου για την ανάπτυξη ενός κορυφαίου ιδρύματος παγκοσμίως.
- (γ) σε επαφές και συζητήσεις με ένα εκτενές δίκτυο επενδυτών και δωρητών από τη διασπορά. Όλοι δήλωσαν πρόθυμοι να συμβάλλουν ουσιαστικά υπό την προϋπόθεση ότι θα αναλάμβανα την ηγεσία του ιδρύματος σαν ΕΔ με σημαντικές αρμοδιότητες λήψης αποφάσεων και οικονομικής διαχείρισης των επενδύσεων, χορηγιών και δωρεών. Σε κάποιες περιπτώσεις τέθηκε σαν προϋπόθεση η συμμετοχή μου ως ισότιμο μέλος του ΔΣ.

Η προσπάθειά μου να έρθω σε αμοιβαία συμφωνία για την αναγκαία τροποποίηση των αρμοδιοτήτων του ΕΔ ώστε να αναλάβω τις αρμοδιότητές μου το συντομότερο δυνατόν, ξεκίνησε με τις συζητήσεις μου με τον πρόεδρο του ΙΙΒΕΑΑ από τον Ιούλιο του 2023 αμέσως μετά την εκλογή μου. Οι διαρκείς και επανειλημμένες εκκλήσεις μου τόσο για συζήτηση επί των αρμοδιοτήτων μου όσο και για συνάντησή με το ΔΣ, δεν είχαν ουσιαστικό αποτέλεσμα. Αντ' αυτού υπήρξαν μακροχρόνιες καθυστερήσεις, και αποφυγή συζήτησης τυχόν διαφωνιών προς τις προτάσεις μου. Αυτή η στάση οδήγησε σε απώλεια κρίσιμου χρόνου τους τελευταίους 9 μήνες, δείχνοντας ότι η καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων από το ΔΣ θα ήταν ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα που θα αντιμετώπιζα από την θέση του ΕΔ χωρίς τις διευρυμένες αρμοδιότητες που έχω ζητήσει.

Ως αποτέλεσμα των συνεχών καθυστερήσεων, η πρώτη συνάντησή μου με το ΔΣ του ιδρύματος πραγματοποιήθηκε στις 14 Μαρτίου 2024, 5 μήνες μετά την ανακοίνωση της εκλογής μου στο σχετικό ΦΕΚ. Παρά τις καθυστερήσεις, είδα αυτή την τηλεδιάσκεψη σαν τη μοναδική ευκαιρία για να απαντήσω σε τυχόν ερωτήσεις του ΔΣ, να διευκρινίσω τους λόγους για τους οποίους είχε

καθυστερήσει η ανάληψη των καθηκόντων μου ως ΕΔ στο ίδρυμα, και να παραθέσω τα επιχειρήματά μου σχετικά με την αναγκαιότητα μεταφοράς αυξημένων αρμοδιοτήτων στον ΕΔ.

Κατά την διάρκεια της συνάντησής μου με το ΔΣ, με μεγάλη μου λύπη διαπίστωσα ότι αντί για μία θερμή υποδοχή και γόνιμη συζήτηση σε ένα περιβάλλον φιλόξενο, όπως θα ανέμενε κανείς προς έναν επιστήμονα που καλείται να αναστρέψει την εξαιρετικά δυσμενή παρούσα κατάσταση του ιδρύματος, αντιμετώπισα ένα ΔΣ με εμφανώς αρνητική στάση από την αρχή της συνομιλίας μας, έντονη καχυποψία και αρκετές φορές επιθετική διάθεση. Μοναδική εξαίρεση ήταν η στάση του Δρ. Νανόπουλου, ο οποίος αναγνώρισε την αδικαιολόγητα επιθετική στάση μελών του ΔΣ, κάνοντας συνεχείς εκκλήσεις προς μία πιο επικοινωνιακή συζήτηση, υποστηρίζοντας παράλληλα τις προτάσεις μου για διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του ΕΔ.

Αντί λοιπόν ενός ΔΣ που θα αναγνώριζε τις προφανείς δυσκολίες της άμεσης μετοικεσίας μου στην Ελλάδα, έτοιμο να διευκολύνει την ανάληψη των καθηκόντων μου, αντιμετώπισα άρνηση σε όλα τα σχέδια που προσπάθησα να αναπτύξω αναλυτικά. Η ως άνω στάση του ΔΣ υποτιμά το επιστημονικό κύρος μου και τη διεθνή προσφορά μου στην επιστήμη. Πολύ δε περισσότερο όταν επρόκειτο να εγκαταλείψω μία καριέρα σχεδόν 30 χρόνων σε κορυφαία ιδρύματα στις ΗΠΑ προσπαθώντας να συνδράμω στις προσπάθειες της Ελλάδας για ενίσχυση του brain gain στις Βιοεπιστήμες, να επιβραδύνω σημαντικά το ερευνητικό έργο μου και να δεχθώ δραστική μείωση των απολαβών μου, με μοναδικό στόχο να βοηθήσω τους ερευνητές, το ίδρυμα και την πατρίδα με την εμπειρία και την τεχνογνωσία που έχω αποκτήσει στην πολυετή διεθνή καριέρα μου.

Παρά την αρχική έκπληξη, προσπάθησα να ανταποκριθώ με αναλυτικές απαντήσεις στις ερωτήσεις που τέθηκαν, έχοντας προετοιμάσει μία παρουσίαση των σχεδίων μου, με σκοπό να διευκρινίσω την ανάγκη για διεύρυνση των αρμοδιοτήτων μου ως ΕΔ σε σχέση με τα νέα δεδομένα που προέκυψαν μετά την αξιολόγηση του ΙΙΒΕΑΑ, και να διευκολύνω το ΔΣ να κατανοήσει το όραμά μου για το ίδρυμα. Ωστόσο, δεν μου δόθηκε η ευκαιρία να παρουσιάσω αναλυτικά τα πλάνα μου δίνοντας μου την εντύπωση ότι δεν υπάρχει ουσιαστικό ενδιαφέρον για τις προτάσεις μου σχετικά με την αναδιοργάνωση του ιδρύματος και τις προϋποθέσεις για την επιτυχή υλοποίησή τους. Αντίθετα τα μέλη του ΔΣ παρέμειναν άκαμπτα στην αναγκαιότητα διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων του ΕΔ παρά το γεγονός ότι σε κάθε ερευνητικό ίδρυμα παγκοσμίως συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, ο Επιστημονικός Διευθυντής εκτελεί καθήκοντα και Γενικού Διευθυντή.

Δεν αποκλείω το ενδεχόμενο αυτός ο τρόπος λειτουργίας με πλήρη έλεγχο από το ΔΣ να ήταν αποτελεσματικός στην αρχή λειτουργίας του ιδρύματος. Ωστόσο, είναι βέβαιο ότι η συνέχιση αυτής της πολιτικής αποτελεί το «βέλτιστο» δρόμο προς την αποτυχία. Εξ 'άλλου η αλλαγή του μοντέλου διοικητικής οργάνωσης του ΙΙΒΕΑΑ ήταν και η κύρια σύσταση της διεθνούς επιτροπής κορυφαίων επιστημόνων που πραγματοποίησε την πιο πρόσφατη αξιολόγηση του ιδρύματος. Η ανάγκη για αλλαγή και εκσυγχρονισμό στη διοικητική δομή του ιδρύματος είναι επιτακτική, προκειμένου να απελευθερωθεί η πλήρης δυναμική του και να ανταποκριθεί επιτυχώς στις σύγχρονες προκλήσεις. Συνεπώς, η πρότασή μου για διεύρυνση των καθηκόντων του ΕΔ ήταν σε πλήρη αρμονία με τα διεθνή πρότυπα και τις πρόσφατες συστάσεις για την ανάκαμψη της πτωτικής πορείας του ιδρύματος.

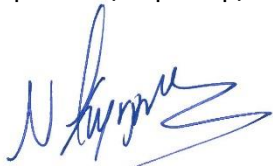
Στη διάρκεια της συνάντησής μου με το ΔΣ, προσπάθησα να επισημάνω την ανάγκη παρουσίας μίας ηγετικής φυσιογνωμίας διεθνούς κύρους με την αναγκαία επιστημονική γνώση, την διοικητική εμπειρία και ένα ξεκάθαρο όραμα, που θα μετασχηματίσει το ΙΙΒΕΑΑ σε ένα από τα πλέον

προηγμένα και κορυφαία ιδρύματα διεθνώς. Η επίτευξη αυτού του στόχου ωστόσο δεν είναι εφικτή εάν ο ΕΔ βρεθεί αντιμέτωπος με ένα ΔΣ που επιθυμεί να διατηρήσει πλήρη έλεγχο στις καθημερινές λειτουργίες αλλά και στη ευρύτερη διαχείριση του ιδρύματος. Η εκ μέρους μου ανάληψη της θέσης του ΕΔ χωρίς τις διευρυμένες αρμοδιότητες που ζήτησα από τον Ιούλιο του 2023, δεν θα αρκούσε για να λειτουργήσει ως η αναγκαία καταλυτική δύναμη για την ανανέωση που απαιτείται. Αντιθέτως, είναι βέβαιο ότι θα διαιώνιζε τα προβλήματα που ανέδειξε η αξιολόγηση, τα οποία πλέον επηρεάζουν και την επιστημονική παραγωγικότητα του ιδρύματος για την οποία θα χρεωνόμουν την ευθύνη, με προφανείς αρνητικές συνέπειες στο κύρος μου και στο κύρος των εξαιρετικών ερευνητών του ιδρύματος.

Επομένως, οι οργανωτικές αλλαγές που πρότεινα ήταν μονόδρομος για την ανάληψη των καθηκόντων μου και τη δημιουργία ενός ισχυρού και ανταγωνιστικού ερευνητικού ιδρύματος τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, όπως τόνισα στην συνάντησή μου με το ΔΣ στις 14 Μαρτίου 2023. Η πλήρης απόκλιση απόψεων επί αυτού του θέματος με το ΔΣ του ΙΙΒΕΑΑ με οδηγεί στη λυπηρή απόφαση να υποβάλω την παραίτησή μου.

Κλείνοντας, εύχομαι στο ΔΣ επιτυχία στην αναδιοργάνωση του ιδρύματος. Επιθυμώ να απευθύνω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους ερευνητές και το διοικητικό προσωπικό του ΙΙΒΕΑΑ για την ενδελεχή ενημέρωσή μου σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους λόγω των δεδομένων που ισχύουν στο ίδρυμα αλλά και συνολικά στον ερευνητικό ιστό της χώρας. Η συνεργασία με όλους τους ερευνητές αλλά και η στήριξή τους ήταν ο κύριος λόγος για τον οποίο είχα αποφασίσει να αφήσω την καριέρα μου στις ΗΠΑ και να επιστρέψω στην Ελλάδα. Ωστόσο οι εξελίξεις που περιγράφω παραπάνω δεν παρείχαν τις αναγκαίες εγγυήσεις ότι αυτή η προσπάθεια θα στεφόταν με επιτυχία.

Δρ. Νίκος Κυρπίδης

Senior Staff Scientist
Head, Microbiome Data Science
Lawrence Berkeley National Laboratory